



Т. Рысқұлов атындағы  
ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**АБЕНОВА Е.А., УСТЕНОВА О.Ж.,  
АКТЫМБАЕВА Б.И., НАМАЗБАЕВА З.Е.,  
САЙДУЛЛАЕВ С.З., МАЖЕНОВА Ж.А.,  
АДБАНОВА А., САКЫПБЕК М.А.**

# ЭКСКУРСИЯТАНУ

Оқу құралы



«Университеттік білім» сериясы

**АБЕНОВА Е.А., УСТЕНОВА О.Ж.,  
АКТЫМБАЕВА Б.И., НАМАЗБАЕВА З.Е.,  
САЙДУЛЛАЕВ С.З., МАЖЕНОВА Ж.А.,  
АДБАНОВА А., САКЫПБЕК М.А.**

# **ЭКСКУРСИЯТАНУ**

*Оқу құралы*

**Жалпы редакциясын басқарған**

**Абенова Е.А.**

**АЛМАТЫ,**

**2015 ж.**

ӘОЖ 796.5(075.8)  
КБЖ 75.81я73  
Ә 41

**Пікір білдірушілер:** **Шайкенова Р.Р.** – Қазақстан туристік ассоциациясының директоры

**Адреева Ш.Е.** – әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Рекреациялық география және туризм» кафедрасының г.ғ.к., доцент м.а.

**Есимжанова С.Р.** – Т.Рысқұлов атындағы ЖЭУ э.ғ.д., профессор

Ә 41 **Әкскурсиятану: оқу құралы.** Абенова Е.А., Устенова О.Ж., Ақтымбаева Б.И., Намазбаева З.Е., Сайдуллаев С.З., Маженова Ж.А., Адбанова А., Сақыпбек М.А. Редакциясын басқарған Абенова Е.А. – Алматы, 2015. – 121 бет.

ISBN 978-601-225-807-3

Оқу құралы «5В090200-Туризм» мамандығы бойынша типтік оқу жоспары пәндерінің бейінді блогының міндетті компоненті ретінде «Әкскурсиятану» оқу пәнінің бағдарламалық талаптары көлеміндегі материалдарды қамтиды. Мұнда туристік саланың маңызды компоненті ретінде әкскурсияға дайындалу және жүргізу тәжірибесінің мәселелері ашылып көрсетілген. Туризмнің түрлері мен бағыттары бойынша өз бетінше сан алуан әкскурсияларды дайындайтын туристік нарық қызметкерінің практикалық күзіреттіліктерін қалыптастыруға арналған тапсырмалар, сұрақтар мен тестілер, кейстер берілген.

Кітап «5В090200-Туризм» мамандығы бойынша білім алып жатқан жоғары оқу орындарының және орта білім беру колледждерінің студенттеріне арналған.

ӘОЖ 796 (075.8)  
КБЖ 75.81я73

ISBN 978-601-225-807-3 © Т. Рысқұлов атындағы ЖЭУ, 2015.  
© Абенова Е.А. және авторлар ұжымы, 2015.  
© «Әкономика» баспасы, 2015.

Бұл еңбекті немесе оның бөліктерін автордың келісімінсіз таратуға және авторлық құқық жөніндегі нормаларға қайшы келетін басқа да әрекеттерге тыйым салынады әрі заң бойынша жазаланады.

## МАЗМҰНЫ

<b>Кіріспе</b> .....	<b>5</b>
<b>1-тақырып.</b>	
Экскурсияның тақырыбы, мақсаты және міндеттері .....	7
<b>2-тақырып.</b>	
Экскурсияның негізгі және қосымша нысандарын таңдау. Нысандардың төлқұжатын жасау (Сайдуллаев С.З.).....	15
<b>3-тақырып.</b>	
Экскурсияның бағытын жасау(Устенова О.Ж.) .....	26
<b>4-тақырып.</b>	
Әңгіменің және көрсетудің әдістемелік тәсілдерін анықтау (Маженова Ж.А.) .....	29
<b>5-тақырып.</b>	
Технологиялық карта жасау (әдістемелік әзірлеме) (Ақтымбаева Б.И.).....	41
<b>6-тақырып.</b>	
Қосымша нысандар бойынша анықтама материалдарын іріктеу(Намазбаева З.Е.).....	54
<b>7-тақырып.</b>	
Экскурсияның жеке мәтінін құрастыру(Иляшова Г.К.).....	66
<b>8-тақырып.</b>	
Нысандарда және жүру жолдарында экскурсия жүргізу техникасын үйрену(Сақыпбек М.А.) .....	76
<b>9-тақырып.</b>	
Экскурсия жүргізу уақытын межелеу (аудиториядан тыс) (Сақыпбек М.А.).....	86



4 Экскурсиятану: практикум

**10-тақырып.**

Туристерге және жергілікті тұрғындарға қызмет көрсетудің сараланған тәсілі (экскурсияның түрлі фрагменттері бойынша экскурсияға қатысушылардың контингентін анықтау) (Адбанова А.А.)..... 94

**11-тақырып.**

Экскурсияны қисынды түрде ауыстыруды және оның мазмұнын «жандандыруды» іріктеу жөніндегі өлкетанушылық материалдармен жұмыс (поэзия, проза, фольклор) (Абеннова Е.А.) ..... 104

**Қорытынды..... 118**

**Пайдаланылған әдебиеттер тізімі..... 120**

## Кіріспе

Туризмдегі экскурсиялық қызмет саланың негізін қамтамасыз етеді. Қазіргі кезеңде Қазақстан Республикасындағы туризм қатты қарқынмен даму үстінде, бірақ сонымен қатар экскурсиялық қызмет айтарлықтай тиімді дамымай отыр. Туризмнің барлық түрлері белсенді дамып жатыр, экотурлар, дайвинг, рафтинг сияқты жаңа экскурсиялық бағыттар пайда бола бастады. Сондай-ақ саны жағынан да, сол сияқты сапасы жағынан да өсіп келе жатқан ішкі туризмнің дамуындағы жағымды динамиканы да атап өту қажет. Туристік фирмалар мен туризммен айналысатындардың саны жыл санап артып келеді.

Салыстырмалы түрде аз ғана инвестициялар салған күннің өтінде туристік қызметтің бірден табыс алуға мүмкіндік беруі туристік саланың маңызды артықшылығы болып табылады. Бұл жерде қаражаттың жылдам айналымдылығы қамтамасыз етіледі, ал бұл жайт онымен шектес салалардың дамуына мүмкіндік береді және елді қосымша жұмыс орындарымен қамтамасыз етеді. Бірақ, дамудың жалпы оң үрдісіне қарамастан, Қазақстанның экскурсиялық қызметінде белгілі бір проблемалар, соның ішінде экскурсияны ұйымдастыру мен дамытудың нашар деңгейі сияқты проблемалар анықталды, шет тілдерін жақсы меңгерген мамандардың тапшылығы сезіледі.

Туризмді тиімді дамыту үшін және шетелдік туристерді тартуға жағдай жасау үшін экскурсиялық қызметті заманауи ұйымдастырудың маңызы өте зор. Қазақстанда экскурсиялық қызметті дамыту деңгейі халықаралық стандарттар мен шетелдік туристердің сұраныстарына сәйкес келмейді.

Егер көшпелі туризмде Қазақстан тұтынушылары табысының өсуімен және көптеген елдердегі визалық ресмиліктерді жеңілдетумен байланысты жақсы үрдістер байқалса, елдің ішіндегі экскурсиялық қызметте экскурсияның тиімділігі мен тартымдылығын төмендететін экскурсияны ұйымдастыру мен сапаның аса жоғары емес деңгейінің байқалатындығын атап өткен жөн.

### Пайдаланылган әдебиеттер тізімі

1. Емельянов Б.В. Экскурсоведение: учебник. –7-е изд. стереот.– М.: Советский спорт, 2009. -216 с.
2. Савина Н.В. Экскурсоведение: учебное пособие. – Минск: БГЭУ, 2009. –255с.
3. Жанайдаров О. Легенды ДревнегоҚазақстан а., Детская энциклопедия Қазақстана. – Алматы: «Аруна», 2008. – 248с.
4. Зорин И.В., Квартальнов В.А.. «Энциклопедия туризма». Москва 2002
5. Лютерович О.Г., Ягофаров Г.Ф.. «Три экскурсии по Сеимречью».–Алматы, 2003
6. Ягофаров Г.Ф., Тынчева З.В., Саипов А,А. «Экскурсоведение». –Алматы, 2001
7. «Экскурсионное обслуживание» в книге «Организация туризма», под редакцией Кабушкин Н.И., Дуровича А.П.
8. Кайманова Т.А. Экскурсоведение: учеб. пособие. – Пенза: ПГУ, 2004.
9. Маслюкова Т.А. Экскурсоведение: Методика подготовки и проведения экскурсии: Учеб. пособие. – Шахты, 2003.
10. Стихи об Алмате// <http://leo.ucoz.com/>

*Жалпы редакциясын басқарған Абенoва Е.А.*

## **ЭКСКУРСИЯТАНУ**

*Оқу құралы*

Редакторы	<i>Адетов Б.</i>
Компьютерде беттеген	<i>Тлеуқанова А.Т.</i>
Мұқаба дизайнері	<i>Бультрикова А.Т.</i>

Басуға 02.12.2015 ж. қол қойылды. Пішіні 60×84<sup>1</sup>/<sub>16</sub>.

Баспа табағы 7.5. Шартты баспа табағы 7.5.

Есептік баспа табағы. Офсеттік басылым.

Таралымы 200 дана. Тапсырыс №. 3/137-14

«Экономика» баспасы» ЖШС  
050063, Алматы қаласы, Сайын көшесі, 81-үй

ISBN 978-601-225-807-3



9 786012 258073